

портретний нарис, в якому автор відстежує обставини життя свого героя, виявляє мотивацію вчинків, намагаючись розкрити його глибинні особистісні властивості (психологію, характер), а також соціальний сенс діяльності. Тут можуть використовуватися найрізноманітніші засоби: тривале спостереження, портретне інтерв'ю, «прихована камера», архівні кадри [3, с. 148].

А от портретне інтерв'ю є найбільш телевізійним і менш характерним для друкованих видань та радіо. Портретне інтерв'ю покликане створити образ героя, розкрити його характер, показати, який він є насправді. Саме для розкриття характеру героя є необхідними не лише ті слова та думки, які він висловлює, а й те, яким чином він це робить: якою мімікою та виразом обличчя супроводжуються його слова, якими жестами, як він реагує на ті чи інші запитання журналіста. У такій ситуації важливіше не що говорить герой, а як. Викликати в глядачів враження та асоціації без телебачення практично неможливо. Саме тому для історії про героя в пресі й на радіо вибирають жанр портретного нарису, де цитати героя чергуються з текстом журналіста, який обов'язково описує словом емоції співрозмовника, ситуацію, атмосферу, в якій проходить інтерв'ю [2].

На основі аналізу попередніх праць науковців та сучасної журналістської практики визначення телевізійного портретного сюжету можна сформувати так: телевізійний портретний сюжет – це самостійний телевізійний продукт співпраці журналіста й героя програми, створений за допомогою запитань інтерв'юера та відповідей інтерв'юйованого, що є бесідою рівноправних співрозмовників, з метою формування телевізійного образу та психологічного портрета інтерв'юйованого.

Список використаної літератури:

1. Делаем новости! [Електронний ресурс] / Л. А. Васильева. – М. : Прогресс, 2003. – 197 с. – Режим доступу : <http://evartist.narod.ru/text5/23.htm>.
2. Симоніна Н. В. Сучасні техніки телевізійного портретного інтерв'ю – Серія: Соціальні комунікації, 2013 р., № 3–4 (15–16)
3. Телевизионная журналистика: Учебник – 3-е изд., перераб. и доп. / Редколл. : Г. В. Кузнецов, В. Л. Цвик, А. Я. Юровский. – М. : Изд-во МГУ "Высшая школа", 2002. – 304 с.
4. Халер М. Інтерв'ю : [навч. посіб.] / М. Халер ; за загал. ред. В.Ф. Іванова. – К.: Академія Української Преси ; Центр Вільної Преси, 2008. – 404 с.
5. Яковець А. В. Телевізійна журналістика: теорія і практика : підручник / А. В. Яковець . – Київ : ВД "Києво-Могилянська академія", 2007 . – 239 с. : іл. – Бібліогр.: с.235–239 (22 назв.).

Науковий керівник: к. ф. н., доцент О. О. Погрібна

ВИДИ ІЛЮСТРАЦІЙ У КНИЖКОВИХ ВИДАННЯХ ДЛЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

А. О. Калниболотчук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Ілюстрація нерідко відіграє велику роль у формуванні й вихованні особистості дитини. Ян Амос Коменський у творі «Велика дидактика» підкреслював, що книги з малюнками підсилюють у дітей враження від предметів, про які в них розповідається, приваблюють молодий розум, полегшують сприймання тексту. Є у книжковій ілюстрації ще одна можливість – показати нереальний світ, світ уяви, фантазії [4]. Після сприймання ілюстрацій поліпшується розуміння основних змістових моментів, збільшується кількість відтворених дітьми уривків; зростає зв'язність переказу змісту твору.

За свідченнями Т. Репіної-Кондратович художній образ ілюстрацій дитина сприймає активно, емоційно. При цьому ставлення дітей до героя книги суттєво змінюється після показу ілюстрацій. Своїми жестами діти часто наслідують персонажів, вони з цікавістю розглядають вираз обличчя людини. Форма, манера малюнка впливає на характер сприймання, глибину спостережень [4].

Завдання художника-дизайнера полягає не лише у тому, щоб створити гарну картинку, а й здійснити підхід до дитячої книги як до цілісного організму, усвідомити взаємозв'язок ілюстрації дитячої книги і літературних текстів, чого бракує сучасній дитячій літературі. Вітчизняні дослідники стверджують, що текст, зміст якого унаочнюється за допомогою малюнків, сприймається дитиною дошкільного віку вдвічі ефективніше [3, с.141].

Ілюстрація як основний знак іконічного повідомлення виконує у книжці особливі комунікативні функції: всі елементи образотворчого зображення – це не лише зорові засоби, вони так само, як одиниці мовного коду, мають значеннєвий характер.

Художній ілюстратор починає творчий процес із прочитання авторського літературного твору. Художник обирає і жанр твору для оформлення та ілюстрування за своєю внутрішньою готовністю, відчуттям, баченням, які мають велике значення в подальшому творчому процесі.

Особливості створення видань для дітей передбачають уміння автора не тільки малювати ілюстрації, а й розуміти рівень можливостей психологічного сприйняття ілюстративного матеріалу дітьми різної вікової категорії. Орієнтування в цих питаннях дає можливість художнику спрямувати свій творчий пошук на відповідний зображувальний напрямок ілюстрації. Він може мати, залежно від змісту тексту, художньо-образний та пізнавальний характер.

У книзі «Настільна книга видавця» Малишкін Е. В. та інші автори подають кілька способів ілюстрування: закриті, відкриті, блокові [1, с. 430]. Коротко схарактеризуємо їх.

Закриті ілюстрації. У цьому способі поле ілюстрації чітко обмежена краями або спеціальною рамкою, яка відділяє образотворчий простір від навколишньої площини аркуша. Наприклад у виданні «Острів балакунів» видавництва «Навчальна книга – Богдан» та «Пан Коцький» видавництва «Казка», а також «Віршики для малят» видавництва «Лелека».

Відкриті ілюстрації. У цьому способі малюнок на аркуші позбавлений меж, вільно розміщений на тлі білого аркуша. Відкриті зображення надають виданню певну динаміку, наприклад дитяча книга «Вовк і коза» видавництва «Махаон – Україна».

Блокові ілюстрації. У цьому разі йдеться про спосіб розміщення ілюстрацій в окремому блоці сторінок. Приклад – вклейка багатоколірних ілюстрацій, виконаних на крейдованому папері.

Е. Огар подає іншу класифікацію, розрізняючи: науково-пізнавальні та художньо-образотворчі ілюстрації [3, с. 141–142]. Так, науково-пізнавальні ілюстрації вміщуються у виданнях нехудожнього характеру і можуть бути представлені предметними та умовними формами. Художньо-образні ілюстрації можуть створюватися для видань як художнього, так і пізнавального характеру. При ілюструванні дитячої художньої літератури не практикується використання абстрактних зображень, перевага надається реалістичним формам: портрет героя, пейзаж, побутова замальовка. Можливі декоративно-символічні зображення.

Т. С. Маркотенко виокремлює ще такі види ілюстрацій, як концептуальна, оповідальна, комікси, декоративна, гумористична та ілюстрація у чорно-білих тонах.

Концептуальна ілюстрація – це ілюстрація, яку немає необхідності пристосовувати до конкретних фактів, що містяться в тексті. Вона розвиває суб'єктивну ідею особистісного сприйняття художником ілюстрованої теми. Концептуальна ілюстрація є творчим витвором. Вона дає уявлення про загальні ідеї. Її успіх значною мірою залежить від оригінальності стилю митця [2, с. 42]. Концептуальна ілюстрація створює контекст для прочитання твору, породжує певні очікування в читача щодо сюжетної теми, формує синтетичний образ ілюстрованого твору.

Оповідальна ілюстрація. Більшість концептуальних ілюстрацій по суті можна розглядати як розповідні. До цих жанрів, зокрема, належать карикатури, комікси, мультиплікація тощо. Класичні розповіді завжди несуть в собі спокусу для видавців. Причина цього полягає в досить широкому виборі можливостей проілюструвати їх. Утім, це багатство таїть в собі певний ризик: адже читач завжди схильний по-своєму уявляти зовнішність героїв розповіді [2, с. 43]. Слід також не випускати з поля зору деталі опису.

Комікси – самостійний жанр ілюстрації. Художник повинен уміти виразити сценарій коміксу способом, багато в чому схожим з методами кінематографії. Він повинен створювати зрозумілі образи дійових осіб [2, с. 43]. Художник тут не просто ілюструє книгу, а фактично повністю створює її.

Декоративна ілюстрація супроводжує текст, слугуючи прикрасою сторінки. Ці ілюстрації розташовуються, як правило, на полях (як абстрактні форми, колірні блоки, декоративні об'єкти або деталі, які згадуються в тексті) [2, с. 44].

Орнаментальна ілюстрація – найстаріший вид ілюстрації. Вона пов'язана із загальною композицією видання і служить для технічного, дидактичного або документального доповнення до нього. Декоративна ілюстрація покликана також підкреслювати зміст тексту й посилювати його сприйняття за допомогою особливо привабливих деталей змісту [2, с. 45].

Ілюстрації у чорно-білих тонах. Художник, що працює над чорно-білою ілюстрацією, повинен завжди мати на увазі її обмежені можливості, оскільки надмірна деталізація зображення може призвести до низькоякісного відтворення [3, с. 46]. Художник зобов'язаний корелювати зображення зі змістом тексту, і відповідно, пристосувати до нього свій стиль, щоб ілюстрація вийшла цікавою.

Гумористична ілюстрація тісно пов'язана з особистими якостями художника – гостротою розуму і почуттям гумору, переданими за допомогою індивідуального художнього стилю. Часто засобом вираження дотепності художника служить карикатура [2, с. 47]. Це вид ілюстрації, де технічна складова повністю підпорядкована здатності художника створювати жартівливі зображення.

Отже, особливості видань для дітей передбачають уміння автора та видавця не тільки створювати ілюстрації, а й розуміти рівень можливостей психологічного сприйняття ілюстративного матеріалу дітьми різної вікової категорії. Обізнаність у цих питаннях дає можливість художнику спрямувати свій творчий пошук на відповідний зображувальний напрям ілюстрації. Він може мати художньо-образний та пізнавальний характер. Зовсім інший підхід використовують при створенні книжкової ілюстрації для дітей молодшого віку, особливо дошкільного, в яких абстрактне мислення ще не розвинуто. Тут ілюстрація може бути тільки приємною плямою або зрозумілим природним нескладним орнаментальним малюнком, начерком. Крім цікавої історії та гарної обкладинки, дитячі книги повинні мати й гарне візуальне оформлення тексту та відповідати необхідним параметрам.

Список використаної літератури:

1. Малышкин Е. В. Настольная книга издателя / Е. В. Малышкин, А. Э. Мильчин, А. А. Павлов, А. Е. Шадрин. – М.: ООО «Издательство АСТ»; ООО «Агенство «КРПА Олимп», 2004. – 811 с.
2. Маркотенко Т. С. Художня ілюстрація книги як ефективний засіб навчання дітей української мови / Т. С. Маркотенко, Є. В. Гринько // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія : Лінгвістика, літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – Бердянськ, 2009. – Вип. XXI. – С. 42–47.
3. Огар Е. І. Дитяча книга : проблеми видавничої підготовки : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Емілія Огар; Українська академія друкарства. – Львів : Аз-Арт, 2002. – 160 с.
4. Художні ілюстрації як ефективний засіб навчання старших дошкільників розповіді [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://teremokskad.at.ua/2016_2017/GershkulovaAt/stattja_khudozhni_iljustraciji_jak_efektivnij.pdf

Науковий керівник: к. ф. н., доцент Л. В. Завгородня

ЖУРНАЛ «VIVA»ЯК ЗРАЗОК УКРАЇНСЬКОЇ ГЛЯНЦЕВОЇ КУЛЬТУРИ

Ю. М. Мельник

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

У медійній індустрії помітним явищем стали глянцеві журнали, які розраховані на споживача і пропагують споживання як стиль і спосіб життя. Сучасна людина зазнає пресингу негативних новин з ранку до пізнього вечора, а глянцева журналістика володіє великою відволікальною силою. Такий жанр масової культури як гляцевий журнал є своєрідним стандартом красивого життя, це своєрідний екстракт із типових цілей та установок типової людини. «Глянцева установка» орієнтує індивіда на певні масові форми поведінки.

Термін «гляцевий журнал» є похідним від слова «глянець». Зміст поняття «гляцевий журнал» містить два значення: пряме (глянцева блискуча обкладинка, використання гляцевого паперу) і переносне (якість передачі інформації, ідеальність образів, яка межує з неприродністю). Глянцевий журнал – це насамперед високоякісна добірка ілюстрацій та мінімізований текстовий контент. Він орієнтований не на рацію, а на почуття [4, с. 155].

Поняття «гляцевий журнал» використовують для позначення певної категорії, яка характеризується стійкими змістовими і маркетинговими ознаками. А саме – це престижний ілюстрований журнал, який розрахований на покупця з рівнем доходів вище середнього [4, с. 155].

Аналізуючи світові гляцеві журнали, дослідники виокремили головні критерії цього виду видань:

- поліграфія високої якості;
- велика кількість якісних фотографій та ілюстрацій;
- основні теми журналів – стиль життя і краса;
- головна функція – відпочинок та розважання читача;
- велика кількість реклами [4, с. 155].

Серед гляцевих видань, які виходять в Україні ще досить чималим сегментом є російськомовні часописи, засновані зарубіжними видавничими фірмами і є російськомовними версіями відомих західних видань, як-от «Cosmopolitan», «Vogue» (США), «Elle», «L'Officiel» (Франція) та ін. Однак на українському видавничому ринку починають з'являтися і власне українські гляцеві видання, які мають власну позицію серед інших друкованих медіа країни, свою читацьку аудиторію та характерні засоби впливу.